BNR - Uz intern
BNR – Confidențial

Comitetul de pregătire a trecerii la Euro din Banca Națională a României

RAPORTUL DE CONVERGENŢĂ AL BĂNCII CENTRALE EUROPENE IUNIE 2016

Valentin Lazea
Economist şef

Adrian Dumitrescu
Şef serviciu
Direcţia Juridică

BNR - Confidential
BNR - Uz intern

I INTRODUCERE

- La fiecare doi ani Banca Centrală Europeană (B.C.E.) analizează stadiul de pregătire pentru adoptarea euro a statelor membre ale UE care nu sunt încă în eurozonă. Ca excepție de la această regulă, se pot face astfel de analize şi în anii intermediari, atunci când există o solicitare de aderare iminentă (de exemplu, în 2013 pentru Letonia), dar, şi în acest caz, analiza se referă la **toate** statele candidat.

- În anul 2016, analiza BCE are în vedere șapte state (Bulgaria, Rep.Cehă, Croația, Polonia, România, Suedia, Ungaria), întrucât Danemarca şi Marea Britanie au obţinut clauza de ***opt-out*** din uniunea monetară.

II CALIBRAREA CRITERIILOR (1)

- Criteriul referitor la inflație are în vedere Indicele Armonizat al Prețurilor de Consum (IAPC), calculat ca medie a ultimelor 12 luni (mai 2015-aprilie 20 16).
- Ciprul (inflaţie medie de -1,8%) şi România (inflaţie medie de -1,3%) au fost excluse din calcul şi considerate ***outliers***, întrucât s-a considerat că, în ambele cazuri, inflația scăzută se datorează unor factori excepționali, greu de repetat în viitor. În cazul României, este vorba de rundele succesive de reducere a impozitelor (în primul rând, TVA).
- Astfel, statele care au fost luate în calcul ca având cea mai scăzută inflaţie au fost Bulgaria (-1,0%), Slovenia (-0,8%) şi Spania (-0,6%). Media acestor trei inflații este de -0,8% şi, adăugând la acesta 1,5%, se obține criteriul de inflație valabil pentru anul 2016, care este de 0,7%.
- Conceptul de ***outlier*** a fost utilizat în numeroase ocazii în trecut. De asemenea, s-au luat în calul performanțele în materie de inflaţie ale fiecărui stat pe o perioadă mai lungă, a ultimilor zece ani. În al treilea rând, au fost analizate perspectivele evoluției inflației în viitor, cu accent pe elementele instituționale și structurale care ar putea afecta acest indicator.

II CALIBRAREA CRITERIILOR (2)

- Criteriul operațional la deficitul bugetar rămâne cel legat de deficitul ***headline*** (3% din PIB), din anul calendaristic precedent, dar el este completat de analiza deficitului structural. Acesta trebuie, conform Tratatului de Stabilitate, Coordonare și Guvernanță al Uniunii Economice și Monetare, să nu depășească 0,5% din PIB, sau, pentru statele cu datorie publică mică (cum este și cazul României), să nu depășească 1% din PIB.

- Celălalt criteriu fiscal, legat de mărimea datorie publice, rămâne de 60% din PIB, cu precizare că BCE ia act de deciziile Comisiei Europene privind reducerea într-un ritm suficient (sau nu) a datoriilor publice care depășesc acest nivel în fiecare stat candidat.

- La fel ca în cazul criteriului de inflație, analiza este completată de o privire înapoi, la performanța fiscală a ultimilor zece ani, la fel ca și de o prognoză a evoluțiilor fiscale viitoare.

BNR Confidential

II CALIBRAREA CRITERIILOR (3)

- Criteriul privind stabilitatea cursului de schimb are în vedere volatilitatea redusă a acestuia în raport cu euro (±2,25% în cei doi ani precedenți analizei, respectiv mai 20144 - aprilie 2016).

- Se ia în calcul gradul de integrare comercială şi financiară cu zona euro, precum și eventuala asistență multilaterală (FMI, UE etc.) de care statul respectiv a beneficiat în perioada supusă analizei.

- În fine, criteriul referitor la rata dobânzii la obligațiunile de stat pe termen lung se aplică pornind de la cele trei state definite a avea cea mai mică inflație. Astfel, dobânzile la titlurile de stat ale Sloveniei (1,7%), Spaniei (1,7%) și Bulgariei (2,5%) dau o medie de 2,0%, la care adăugând 2,0%, se obține criteriul de rată a dobânzii valabil pentru anul 2016, care este de 4,0%.

III PERFORMANȚELE CELOR 7 STATE ANALIZATE (1)

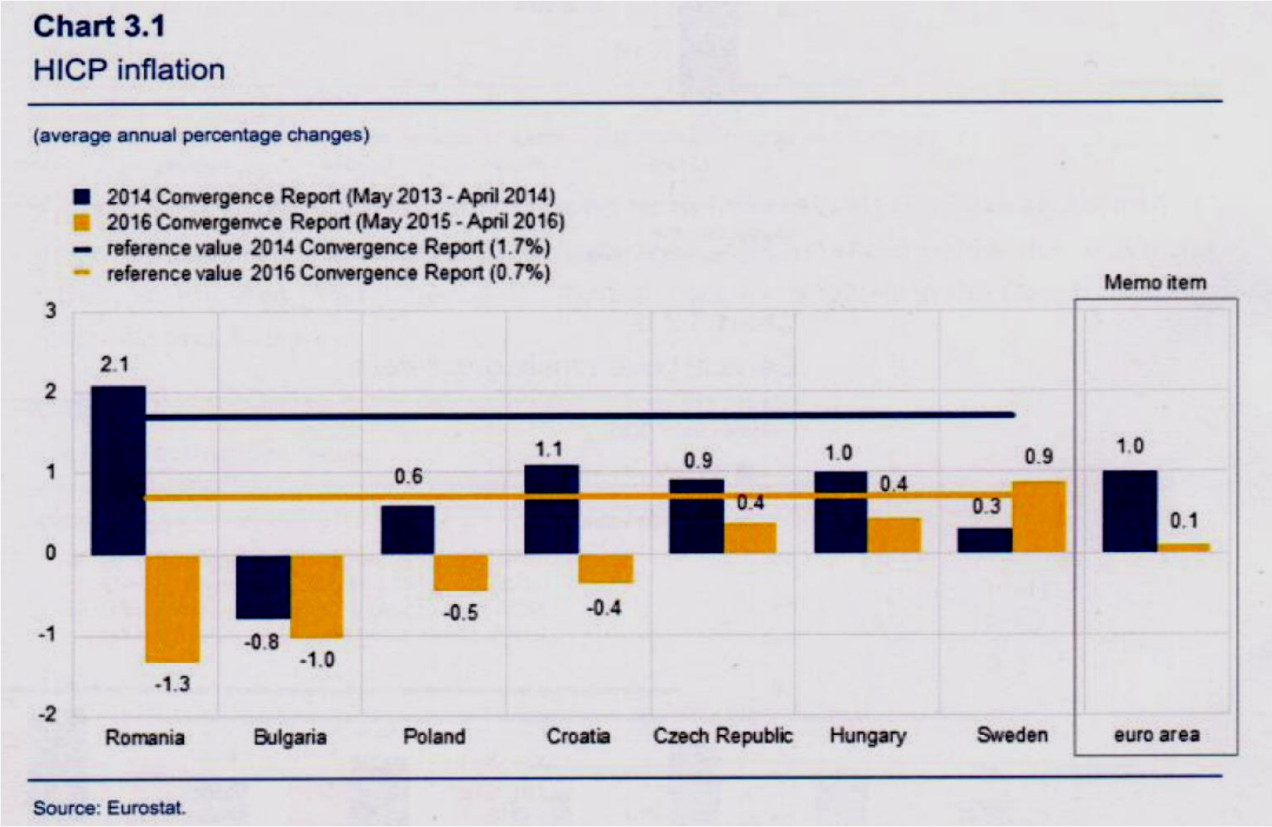

- **În materie de rată a inflației**, România a evoluat de la cea mai slabă performanță între cele șapte state analizate (la precedentul raport de Convergență, din 2014) la cea mai bună performanță. Din păcate, aceasta nu este sustenabilă, fiind cauzată de factori excepționali. Suedia este singurul stat care nu respectă criteriul de inflație în 2016.

BNR - Confidential
BNR - Uz intern

III PERFORMANȚELE CELOR 7 STATE ANALIZATE (2)

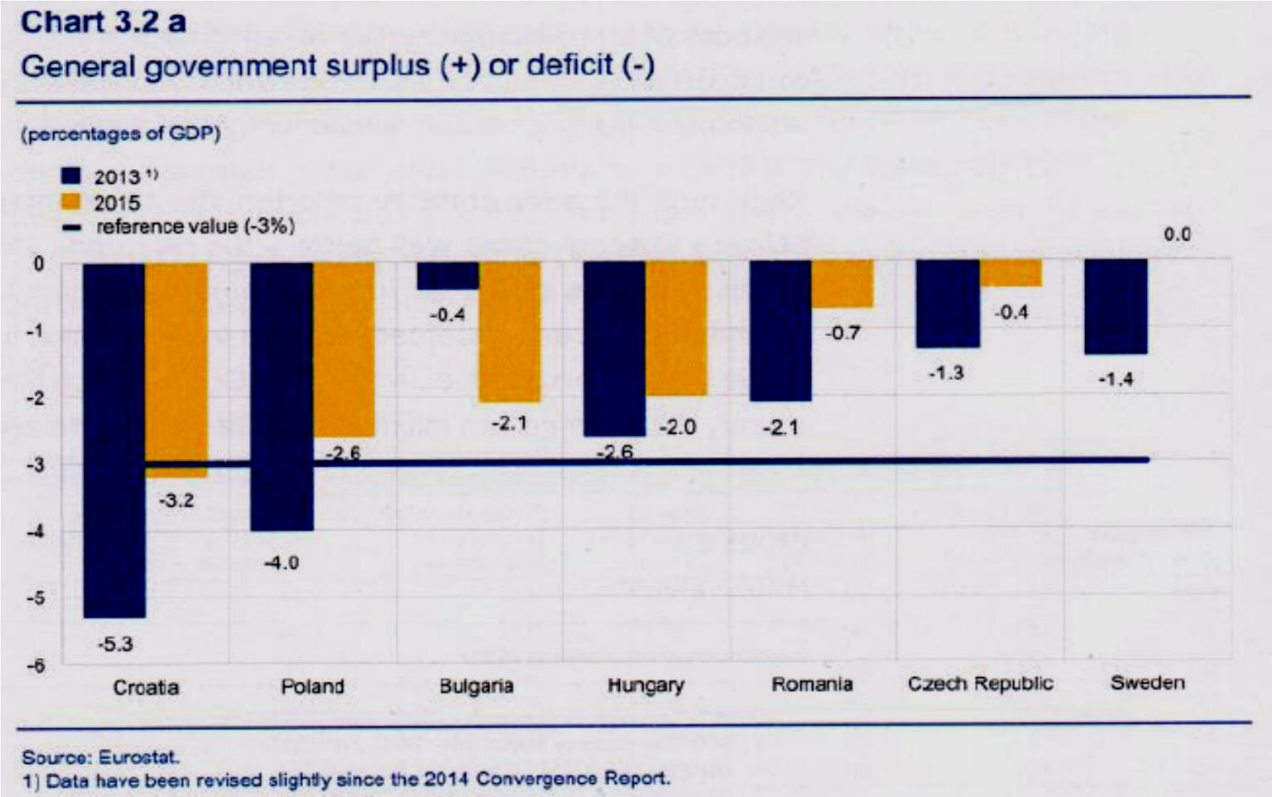

- **În materie de deficit bugetar**, România a continuat procesul de consolidare fiscală, iar în termeni relativi a progresat de la a patra poziție (în 2014) la a treia poziție (în 2016), depășind state precum Ungaria, Bulgaria, Polonia sau Croația. Aceasta din urmă este singurul stat care nu respectă criteriul de deficit bugetar în 2016. Din păcate, și la acest indicator România va cunoaște o deteriorare semnificativă în viitorul apropiat.

BNR – Confidential
BNR - Uz intern

III PERFORMANȚELE CELOR 7 STATE ANALIZATE (3)

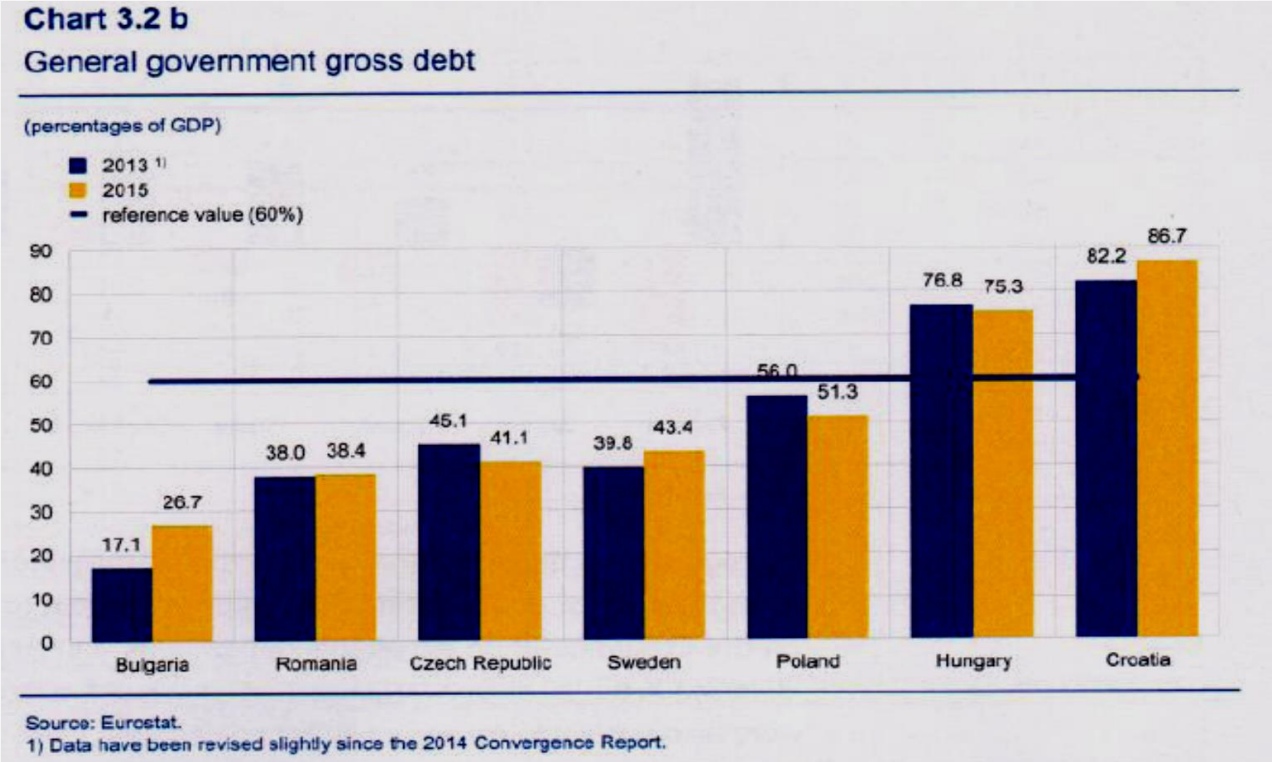

- **În ceea ce privește datoria publică**, România continuă să înregistreze a doua cea mai bună performanță (după Bulgaria). Croația și Ungaria sunt singurele state care nu îndeplinesc acest criteriu în 2016.

III PERFORMANȚELE CELOR 7 STATE ANALIZATE (4)

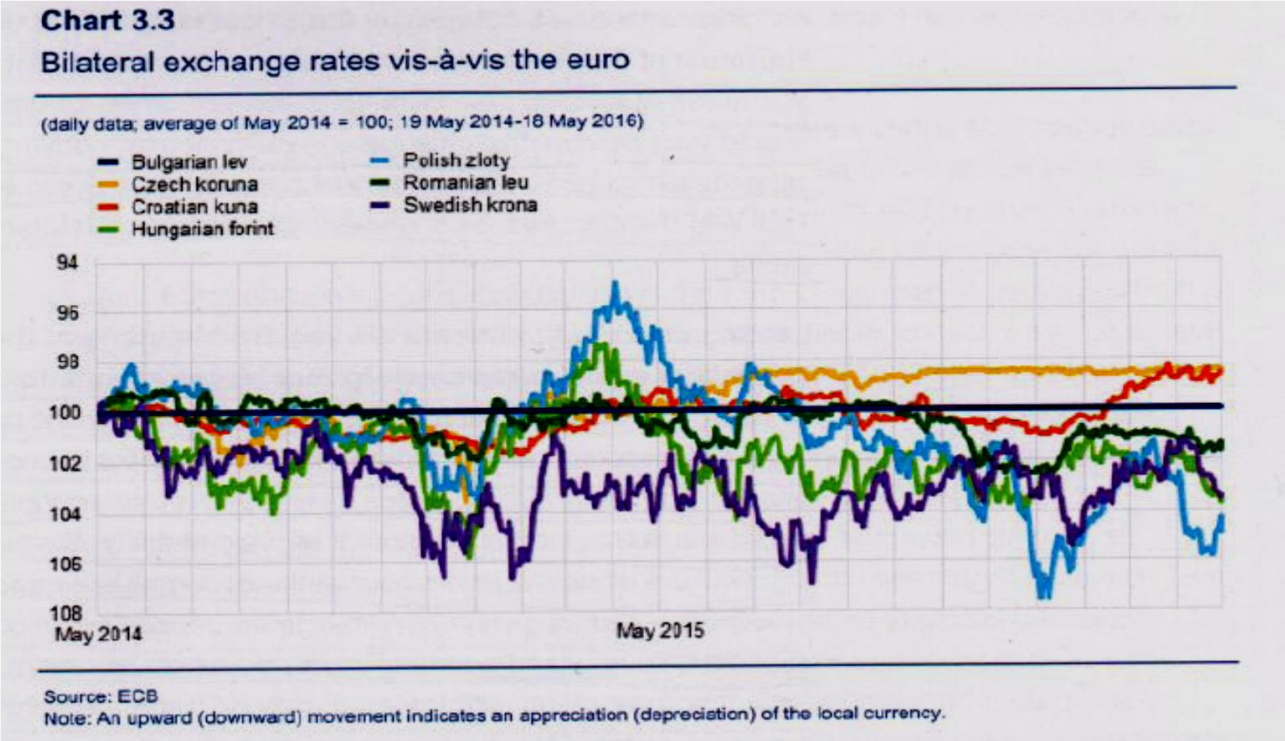

- **În ceea ce privește stabilitatea cursului de schimb**, BCE utilizează un algoritm sofisticat, care anualizează deviația standard zilnică. Pe această procedură, cu excepția Bulgariei și Croației, toate celelalte cinci țări prezintă volatilități cuprinse între 2,25% și 6,75%, care conform definițiilor BCE înseamnă “un grad relativ înalt de volatilitate”.

III PERFORMANȚELE CELOR 7 STATE ANALIZATE (5)

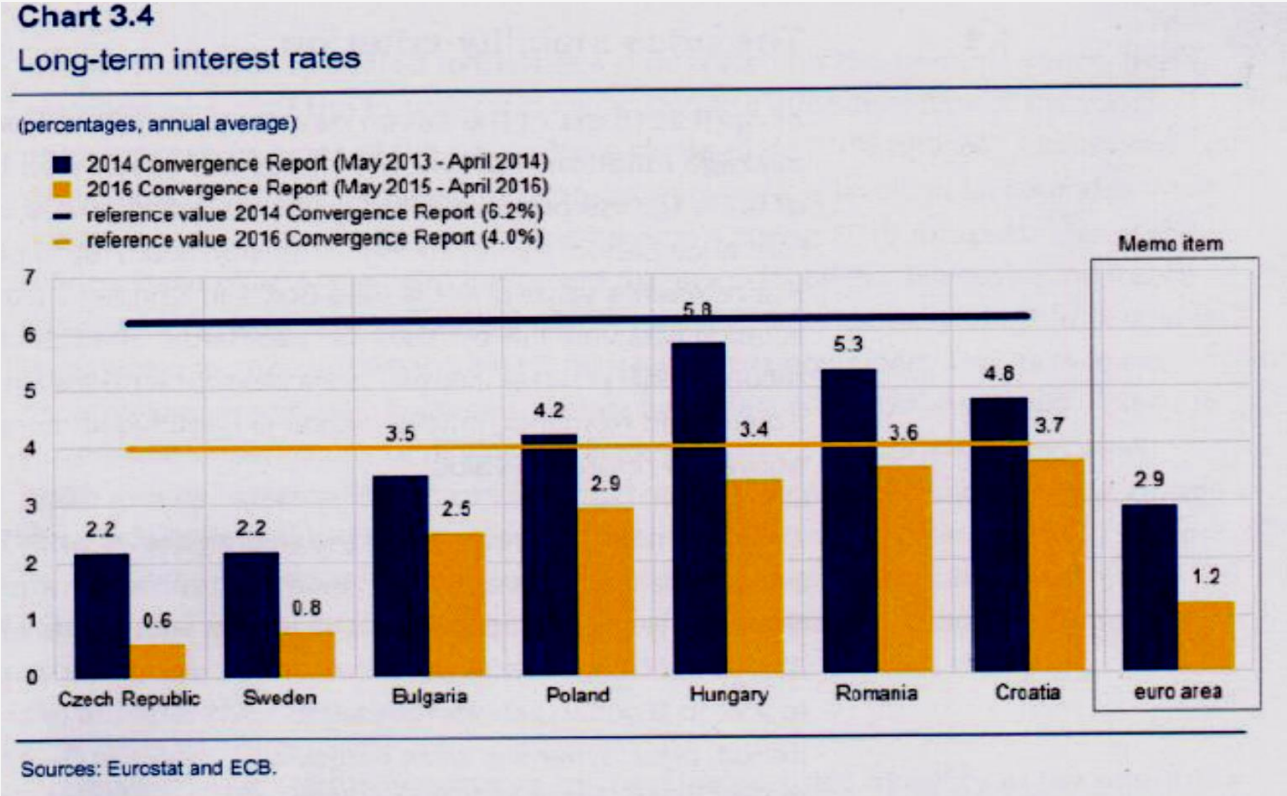

- **În materie de dobânzi la titlurile de stat pe termen lung**, toate cele 7 state îndeplinesc criteriul. România are a șasea performanță, depășind doar Croația (în anul 2014 România era tot a șasea, dar atunci depășea Ungaria).

BNR - Confidential
BNR - Uz intern

IV FACTORI CALITATIVI (1)

- **BCE** reiterează, aşa cum a făcut-o şi cu prilejul precedentelor Rapoarte de Convergență, faptul că respectivele criterii cantitative trebuie completate de un număr de factori calitativi, fapt aflat “în interesul tarii respective, precum şi în interesul eurozonei în ansamblu”.

″O precondiție pentru convergența sustenabilă este stabilitatea macroeconomică şi, în particular, o politică fiscală coerentă. O flexibilitate înaltă a pieței produselor şi a pieţei muncii este esenţială pentru a face faţă şocurilor macroeconomice. Este nevoie să existe **o cultură a stabilităţii** (subl-ns.) cu anticipaţii inflaţioniste bine ancorate, permiţând obţinerea unui mediu cu preţuri stabile. Sunt necesare condiţii favorabile pentru utilizarea eficientă a capitalului şi a forţei de muncă în economie, pentru a dezvolta productivitatea totală a factorilor şi creşterea economică pe termen lung. Convergenţa sustenabilă necesită instituţii adecvate şi un mediu de afaceri cooperant. Este necesar un grad înalt de integrare cu eurozona pentru a obţine o sincronizare a ciclurilor de afaceri. În plus, este nevoie de politici macroprudenţiale corespunzătoare pentru a preîntâmpina creşterea dezechilibrelor macroeconomice, precum o creştere excesivă a preţului activelor sau cicluri de **boom and bust**. În fine, trebuie să existe un cadru potrivit pentru supravegherea instituţiilor financiare″.

BNR Confidential

IV FACTORI CALITATIVI (2)

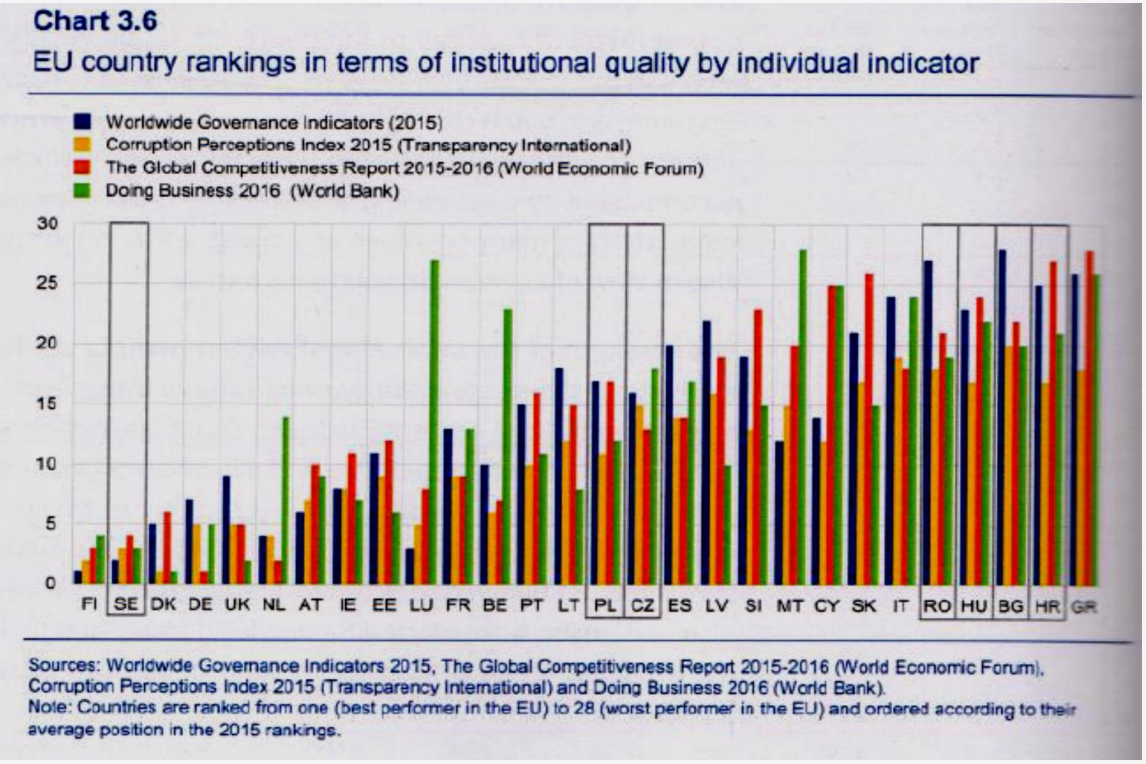

- Graficul de mai sus arată cum România a progresat, în materie de factori instituționali, de la cea mai slabă poziție în anul 2014 la o poziție mai bună decât Ungaria, Bulgaria sau Croația (pentru a nu mai vorbi de Grecia).

BNR - Confidential
BNR - UZ intern

V RECOMANDĂRILE B.C.E. PRIVIND ROMÂNIA (1)

- **Inflaţia** este prognozată să reintre în banda țintită, ajungând la 2,5% în anul 2017, cu balanţa riscurilor inclinată în sus.
- În acest context, sunt necesare reforme structurale care să conducă la o convergenţă sustenabilă:

"**Dereglementarea preţului gazelor** ar trebui finalizată şi reformele privind **întărirea guvernanţei corporative a intreprinderilor de stat** ar trebui accelerate. Îmbunătăţirea capacităţii foarte slabe de **absorbție a fondurilor europene** necesită atenţie….În domeniul pieţei muncii, ar trebui implementate măsuri de **reducere a şomajului tinerilor şi a şomajului pe termen lung** şi participarea în **învăţarea pe tot parcursul vieţii** ar trebui promovată….**Impactul asupra sectorului bancar a recentelor iniţiative legislative** necesită o atenţie deosebită, în special în privinţa potenţialelor efecte negative asupra economiei în ansamblu".

V RECOMANDĂRILE B.C.E. PRIVIND ROMÂNIA (2)

- **Deficitul structural** este proiectat a creşte la 2,8% din PIB în 2016 şi la 3,4% în 2017, cu riscuri pe termen lung legate de creşterea cheltuielilor cu pensiile (de la 15,3% din PIB în 2013 la 17,4% din PIB în anul 2060).
- În acest context:

"**România** trebuie să asigure respectarea prevederilor Pactului de Stabilitate şi Creştere în 2016 şi în anii următori. Autorităţile ar trebui **să evite devierea semnificativă de la obiectivul pe termen mediu**….Guvernul României ar trebui să continue eforturile pentru **îmbunătăţirea sistemului de colectare a impozitelor**, pentru **lupta cu evaziunea fiscală**…..Autorităţile ar trebui **să sprijine în totalitate Consiliul Fiscal**, printr-o prezentare la timp a proiecţiilor bugetare şi prin creşterea transparenţei prognozelor macroeconomice şi fiscale….".

BNR Confidential

VI CONCLUZII

În general, Raportul de Convergenţă al B.C.E. (ediţia iunie 2016) apreciază progresele pe linie macroeconomică înregistrate de România în ultimii ani, dar notează cu îngrijorare perspectivele de inversare a acestora în viitor.

Pentru prima dată, România nu mai apare într-o poziție defavorabilă în comparație cu statele din afara zonei euro. Acest rol a revenit Bulgariei şi Croaţiei, fapt reliefat şi de numeroasele comentarii şi amendamente ridicate de reprezentanții acestor ţări.

Este important ca, prin măsuri de corectare a politicilor nesustenabile, România să îşi menţină această poziţie greu câștigată.

BNR - Confidential
BNR - Uz intern

VII CONVERGENȚA JURIDICĂ

Raportul de convergență BCE 2016 analizează Legea nr.312/2004 privind Statutul BNR, în principal, din perspectiva:

- compatibilității cu **independenţa băncii centrale** (art. 130 din Tratat)

*(...) băncile centrale naționale sau membrii organelor lor de decizie **nu pot solicita și nici accepta instrucțiuni** din partea (...) guvernelor statelor membre sau a oricărui alt organism. (...) guvernele statelor membre se angajează să respecte acest principiu și **să nu încerce să influențeze** membrii organelor de decizie ale băncilor centrale naționale în îndeplinirea misiunii lor.*

- compatibilității cu **interdicţia de finanţare monetară** (art.123 din Tratat)

*Se interzice (…) băncilor centrale ale statelor membre **să acorde credite pe descoperit de cont sau orice alt tip de facilitate de credit** (...) administrațiilor publice centrale, autorităților regionale sau locale, celorlalte autorități publice, celorlalte organisme sau întreprinderi publice din statele membre (...)*

BNR - Confidential
BNR - Uz intern

1.INDEPENDENȚA INSTITUȚIONALĂ

Art.3 alin.(1) din Legea nr. 312/2004

*În îndeplinirea atribuţiilor, Banca Naţională a României şi membrii organelor sale de conducere **nu vor solicita sau primi instrucţiuni** de la autorităţile publice sau de la orice altă instituţie sau autoritate.*

Raport de Convergență BCE 2016:

- Textul ar trebui să prevadă și faptul că **Guvernul nu va influența** membrii Consiliului de administrație al BNR.

Art.130 din Tratatul privind funcţionarea Uniunii Europene

(...) **guvernele** statelor membre se angajează **să nu încerce să influențeze** membrii organelor de decizie ale băncilor centrale naționale în îndeplinirea misiunii lor.

BNR - Confidential
BNR - Uz intern

2.INDEPENDENȚA PERSONALĂ

Art.33 alin.(9) din Legea nr. 312/2004

*Hotărârea de revocare din funcţie a membrilor Consiliului de administraţie al Băncii Naţionale a României poate fi atacată la **Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie**, în termen de 15 zile de la publicarea acesteia în Monitorul Oficial al României.*

Raport de Convergență BCE 2016:

- Textul ar trebui să prevadă în mod expres posibilitatea ca hotărârea de revocare a Guvernatorului să fie atacată la **Curtea de Justiție a Uniunii Europene**.

Art.14.2 din Statutul SEBC

Împotriva deciziei de revocare, Guvernatorul poate introduce la Curtea de Justiție a Uniunii Europene o acțiune întemeiată pe încălcarea tratatului.

BNR - Confidential
BNR - Uz intern

2.INDEPENDENȚA PERSONALĂ (cont.)

Art.33 alin.(6) si (7) din Legea nr.312/2004

Revocarea din funcţie a oricărui membru al consiliului de administraţie se face de către Parlament dacă acesta ***încetează să îndeplinească condiţiile necesare pentru exercitarea atribuţiilor sale sau dacă se face vinovat de abateri grave.*** *Niciun membru al Consiliului de administraţie al Băncii Naţionale a României nu va fi schimbat din funcţie* ***din alte motive****.*

Raport de Convergență BCE 2016:

- Textele să prevadă în mod clar că eventuale **conflicte de interese** sau **incompatibilități** nu reprezintă **alte motive** pentru revocare.

Legea nr.176/2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice; Legea nr.161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției.

BNR - Confidential
BNR - Uz intern

3.INDEPENDENȚA FINANCIARĂ

Art.43 alin.(3) din Legea nr.312/2004

Banca Naţională a României constituie provizioane de risc de credit, conform normelor proprii aprobate de către Consiliul de administraţie al Băncii Naţionale a României, ***cu avizul consultativ al Ministerului Finanţelor Publice.***

Raport de Convergență BCE 2016:

- Textul ar trebui modificat astfel încât să rezulte în mod clar că nu se subminează capacitatea BNR de a constitui provizioane **în mod independent**.

BNR - Confidential
BNR - Uz intern

3.INDEPENDENȚA FINANCIARĂ (cont.)

Art.47 alin.(2) din Legea nr.312/2004

Operaţiunile comerciale *efectuate de BNR sunt supuse controlului ulterior al Curţii de Conturi.*

Art.23 din Legea nr. 94/1992

Curtea de Conturi își desfășoară activitățile specifice inclusiv asupra BNR.

Raport de Convergență BCE 2016:

- Legislația să prevadă mai clar sfera de aplicare a controlului Curții de Conturi.

BNR - Confidential
BNR - Uz intern

4.INTERDICȚIA DE FINANȚARE MONETARĂ

Art.26 din Legea nr.312/2004

În vederea îndeplinirii atribuţiei Băncii Naţionale a României privind asigurarea stabilităţii financiare, în mod excepţional şi numai de la caz la caz, ***Banca Naţională a României poate acorda instituţiilor de credit şi alte credite, negarantate sau garantate*** *cu alte active decât cele prevăzute la art. 19.*

Raport de Convergență BCE 2016:

- Textul ar trebui modificat pentru a evita încălcarea interdicției de finanțare, prin creditarea unei instituții de credit în **incapacitate de plată**.

Aviz BCE CON/2013/5:

Prin finanţarea unei instituţii de credit aflate în incapacitate de plată o bancă centrală şi-ar asuma o **atribuţie a statului**.

BNR - Confidential
BNR - Uz intern

4.INTERDICȚIA DE FINANȚARE MONETARĂ (cont.)

Art.43 din Legea nr.312/2004

Banca Naţională a României virează la bugetul statului o cotă de 80% din veniturile nete. ***Plata se efectuează lunar, până la data de 25 a lunii următoare****, inclusiv, în baza unei declaraţii speciale. Regularizările aferente exerciţiului financiar vor fi efectuate până la termenul de depunere a bilanţului anual, în baza unei declaraţii speciale rectificative.*

Raport de Convergență BCE 2016:

- Textul ar trebui modificat pentru a se evita situația unei **creditări pe parcursul anului**, în cazul în care BNR realizează profit în prima jumătate a anului, dar suferă pierderi în a doua jumătate.

BNR - Confidential
BNR - Uz intern

5.CONCLUZII

Raportul de Convergenţă al BCE (ediţia iunie 2016) reiterează constatarea din precedentele Rapoarte de Convergență în sensul că Legea nr.312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României nu este conformă cu toate cerințele privind independența băncii centrale și interdicția de finanțare monetară.